

REVISTA MUSICAL CATALANA

Crítica

Jordi Savall concep un Heinrich Isaac espectacular

Redacció on 4 gener, 2017 / 0 comments

Jordi Savall. © David Ignaszewski (foto d'arxiu)

EL SO ORIGINAL. La Capella Reial de Catalunya. Hespèrion XXI. Dir.: Jordi Savall. "Heinrich Isaac. 500 anys de l'aniversari de la seva mort". **DRASSANES REIALS. 22 DE DESEMBRE DE 2016.**

Per Francesc Xavier Alern

Si a casa nostra hi ha algú capaç d'omplir les Drassanes Reials amb un concert íntegrament dedicat a un compositor com Heinrich Isaac (ca. 1450-1517), aquest és sens dubte Jordi Savall. El músic d'Igualada també és dels pocs que té la capacitat de replicar una gran capella musical del Renaixement. Amb aquesta darrera finalitat Savall va reunir un dispositiu de catorze cantants i dotze instrumentistes, a més d'ell mateix tocant la viola de gamba soprano.

La Capella Reial de Catalunya va estar formada, dijous passat, per Ingeborg Dalheim, soprano; Kristin Mulders, mezzosoprano; Pascal Bertin i David Sagastume, contratenors; David Hernández i Víctor Sordo, tenors, i Christian Immler i Marco Scavazza, barítons. Completaven la capella vocal els seleccionats de l'Acadèmia 2016: Andrés Miravete i Carlos Monteiro, tenors; Simón Millán, baríton, i Pieter Stas, baix, tots ells sota la preparació de Lluís Vilamajó.

Pel que fa a Hespèrion XXI, la capella alta comptava amb Jean-Pierre Canihac, *cornetto*; Béatrice Delpierre, xirimia i flauta; Harry Ries i Daniel Lassalle, sacabutxos; Josep Borràs, baixó, i Pedro Estevan, percussió i campanes. En la capella baixa trobàvem el mateix Jordi Savall, que com hem dit tocava la viola de gamba soprano; Sergi Casademunt, viola de gamba tenor; Lorenz Duftschmid i Philippe Pierlot, violes de gamba baixes; Michael Behringer, orgue; Enrike Solinís, llaüt renaixentista, i Pierre Hamon, flautes.

El programa estava concebut com un recorregut sonor vertebrat per la biografia del compositor de Brabant, de qui l'any vinent se celebrarà el 500è aniversari de la mort. La seva activitat musical el va dur a treballar en algunes de les corts més importants d'Europa, com ara la de Llorenç de Mèdici el Magnífic a Florència o la de Maximilià I d'Habsburg.

Heinrich Isaac va ser considerat un dels músics més importants del seu temps i un dels més destacats de la tercera generació de l'escola francoflamenca, juntament amb Josquin Desprez. Els compositors d'aquesta generació van assumir algunes de les idees cabdals de l'Humanisme, com ara l'expressió del sentit del text per mitjà de recursos purament musicals. El "primer la paraula, després la música" que Plató etzibava a *La República*, començava a ser atès d'aquesta manera pels compositors *oltramontani*, cosa que, tot s'ha de dir, es feia també dins els cenacles humanístics italians.

El concert va estar dividit en dues parts. La primera, dedicada als primers quaranta-tres anys de vida del compositor, abastava des del seu naixement fins a l'elecció de Maximilià I com a emperador del Sacre Imperi Romanogermànic. I vam poder-hi sentir peces molt treballades a nivell vocal, com ara el motet *Parce, Domine* o l'emotiu *Lament per la mort de Llorenç de Mèdici*. Savall va disposar hàbilment la instrumentació per tal d'oferir varietat sonora, amb la combinació d'instruments alts i baixos i oferint en tot moment el seu característic "so original". Poc se'n parla, creiem, d'un dels trets més característics del seu lle-

gat musical: la sonoritat que emana de llurs projectes i que constitueix un dels seus segells més consolidats i personals. Harnoncourt, Gardiner... els grans directors solen assolir un estil que els fa únics. Però cap dels que s'ha especialitzat en música antiga, ens atreviríem a dir, ha trobat una sonoritat tan pròpia.

Malgrat tot, és possible que la fidelitat al so condicioni algunes de les seves decisions artístiques. Això és el que s'esdevé, al nostre entendre, quan es doblen constantment les veus amb els instruments, i més si pensem que la polifonia imitativa de principis del segle XVI és conceptualment vocal. La subtil textura de les parts es confon en afegir-hi tants instruments i el text esdevé poc intel·ligible, cosa que podria anar en detriment de l'anhelada expressió del sentit de les paraules. Per això ens van agradar més els criteris seguits per a la interpretació del motet *Sancti Spiritus assit nobis gratia*, amb només el *cornetto* doblant alguna de les parts, tot i l'afegit final de les violes de gamba i el llaüt, d'altra banda inaudible. És evident que Savall va perseguir molt més l'espectacularitat, en un programa que seguia el fil conductor d'esdeveniments històrics de gran transcendència política, que no pas una interpretació menys grandiloqüent però que permetés una comprensió més clara de la música i el text.

La segona part va ser força més dinàmica que la primera. S'estrenava amb la *Dieta de Worms* (1495) i s'estenia fins a l'elecció de Carles V com a emperador (1519). El motet alemany *Christ ist erstanden* es va interpretar amb l'alternació, un cop més, d'instruments de timbres dissemblants. Del motet *Jubilata Deo omnis terra* destacaríem les intervencions del tenor Víctor Sordo i del baix Christian Immler, que posseeix una veu timbrada i potent, i al *Circumdede runt me gemitus mortis* vam trobar un major respecte per la textura fins a l'entrada de les violes de gamba. Voldríem assenyalar que la pertinència d'aquests instruments per a la interpretació d'aquest repertori és problemàtica. La seva introducció a Itàlia es remunta al temps en què Roderic de Borja va ser escollit Papa (1492). Sabem també que el cardenal Ascanio Sforza disposava d'un conjunt de sonadors hispànics de violes d'arc l'any següent, però a l'època en què Castiglione escrivia el seu *Cortegiano* (abans del 1528) l'ús d'aquests instruments encara s'estava estenent per Itàlia. Violes com les que vam veure dijous serien més apropiades potser per a les dècades centrals del segle XVI que no pas per al darrer quart del XV i començaments del XVI. Però tot plegat és discutible i no sembla pas que la musicologia estigui en condicions d'oferir una resposta inequívoca al problema de la instrumentació de la música d'aquest període.

Resumint molt, vam trobar-nos davant d'una gran "simfonia renaixentista", un programa molt meditat amb una visió espectacular de la música de Heinrich Isaac. Tant de bo Jordi Savall i altres intèrprets ens ofereixin més programes de música del Renaixement, que sol ser una de les damnificades habituals de les programacions dels auditoris del nostre país.

0

Like 12

Tweet

